

**IVN - afdeling
Peize**

info

**Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid
sept 2017**

**huishwaluwtil • excursie kleibosch • rode kruis
herkennen vogels • slootjesdag • hutten bouwen
jeugdactiviteit • uilskuiken • de onlanden
blikseminslag • nl doet • vroege vogel excursie**

Colofon

Voorzitter en redactie Info
Janneke Krooneman
Kerkstraat 19, 9321 HA Peize
Tel: 050-3146968

Secretaris en districtscontacten
Sophie Kattouw
Wederikweg 3, 9321 LK Peize
050-5033303

Penningmeester en ledenadministratie
Henk Wilkens
Baggelaar 9, 9321 AS Peize
050-5033614

Bestuurslid en redactie Info
Yolanda vd Veen
Karlingakkers 1, 9321 EM Peize
050-3185709

Vormgeving Info: Henk Bakker

e-mail bestuur:
ivn.peize@gmail.com
e-mail activiteitenCie:
ivn.activiteiten.peize@gmail.com
e-mail jeugdcommissie:
ivn.jeugdactiviteiten.peize@gmail.com

website: <http://ivn.nl/afdeling/peize>
Facebook: @ivnpeize IVN Peize

De kosten voor het lidmaatschap zijn € 20,
- per persoon per jaar, een extra lid op het
zelfde adres (= huisgenoot) kost € 8, - per
persoon per jaar extra, dus € 28, - samen.
Voor de donateur bedraagt de bijdrage € 10, -
per persoon per jaar.
In Juni 2017 wordt het lidmaatschapsgeld of
uw donateursbijdrage via automatische incas-
so afgeschreven.
Rekeningnummer IVN: Rabobank Peize
NL48 RABO 03531 63 872

Van de redactie

Het klinkt jullie als lezers natuurlijk weer bekend in de oren als we "van de redactie" beginnen met te vertellen dat het wederom een fikse klus is geweest om ons INFO blad samen te stellen en vorm te geven. Maar het is echt waar. Het is veel werk om voldoende kopij aangeleverd te krijgen, alles te ordenen en te editen, en vervolgens door onze vormgever tot een mooi blad om te zetten. Maar het is ook altijd weer een mooie klus. De variatie aan verhalen, verslagen van activiteiten, de waarnemingen, en de prachtige foto's doen ons ook beseffen dat we trots mogen zijn op zoveel betrokken

Van de bestuurstafel

Deze aflevering van de Info heeft meer pagina's dan u gewend bent van ons. Komt goed uit, het herfstachtige weer nodigt uit om lekker thuis bij de kachel te zitten lezen. Tevens geeft de inhoud inspiratie om nog wat na te mijmeren over de mooie afgelopen zomer, die er nu echt de brui aan heeft gegeven.

Op de voorkant een foto gemaakt door Mark Franzen, van zijn zoontje Merijn. Genomen tijdens een excursie van Natuurmonumenten vanuit De Onlandrij. Het heette 'Hoor de lente'. Het idee was dat je vogels bijna altijd eerst hoort en dan pas ziet.

Heel bijzonder is een mooi artikel van Peter Venema over de verschillende soorten bramen die je zomaar in Peize kunt tegenkomen.

Peter is bioloog, komt uit Peize maar woont hier al een poos niet meer. Van het bestuur mag Peter dit vaker doen en lid worden.

We zijn in gesprek met de gemeente over de ontwikkelingen met betrekking tot de nieuwbouwplannen aan de zuidkant van Peize.

En zoals u wellicht gezien heeft is door Natuurmonumenten een uitkijktoren geplaatst in De Onlanden, waardoor we straks een mooi uitzicht hebben over het gebied. En dat is prachtig. We maken ons echter wel zorgen dat de verkeersdrukke nog verder toeneemt, waardoor rust in het natuurgebied en ook de veiligheid van fietsers en wandelaars hierdoor in t geding komen. We zullen ons, samen met andere verenigingen en belanghebbenden, actief inzetten voor verkeers- en snelheidsbeperkende maatregelen op de belangrijkste (sluip)routes.

Volgend jaar 2018 hebben we ons 55 jarige jubileum. Ter gelegenheid hiervan denken we aan het plaatsen van een bankje bij de zwaluwtil of misschien wel een mooi nieuw hek bij de Heemtuin? Er zijn vast nog meer ideeën. Wie helpt ons mee?

En heeft u de nieuwe Facebook pagina van IVN Peize al gezien? U vindt er veel informatie en weetjes met prachtige foto's.

Het bestuur wenst u een prachtige nazomer en herfst met veel zon en we hopen u te zien tijdens de activiteiten.

leden met hart en oog voor de schoonheid van de natuur. In onze Noord-Drentse omgeving, maar ook gewoon dichtbij huis, in en om het dorp en gewoon in de achtertuin. Volgens ons ligt er dan ook weer een prachtig mooi gevarieerd blad voor u, boordevol leuke artikelen en fraaie foto's. Onze oproep om vooral uw mooiste "Onlanden- foto" op te sturen heeft nog niet zoveel opgeleverd helaas. We blijven het proberen. Graag uw kopij en foto's voor 15 februari 2018 per mail versturen naar ivn.peize@gmail.com. Dan proberen we het volgende exemplaar in de lente van 2018 gereed te hebben.

IVN Peize, Excursie de Kleibosch

Zondagochtend 2 April 2017 vond onze excursie naar de Kleibosch plaats, net buiten Roderwolde. Even na tien hadden zich zo'n 19 mensen verzameld bij het informatiebord, onder wie onze gidsen van vandaag: Wil Schröder en Jan Beuving. Lekker voorjaarszonnetje, ontluikende frisgroene blaadjes en al lekker wat vogelgekwetter. Het belooft een fijne ochtend te worden.

Wil en Jan vertellen tijdens de wandeling om beurten over de rijke geschiedenis van dit bijzondere gebiedje. Veel heeft te maken met de potklei, een kleiafzetting uit een van de ijstijden (Elsterien), die precies hier aan de oppervlakte komt. Uitstekende klei om bouwmaterialen van te maken, zoals kloostermoppen en dakpannen. En om die reden is in het verleden de potklei dan ook door verschillende groeperingen op verschillende manieren gewonnen. Ten eerste door de Aduarder monniken die vrij systematisch de potklei wonnen van de bovenlaag en in veldovens bakten tot kloostermoppen. Jan wijst ons op de hoogteverschillen in het landschap die hier nog steeds op duiden:

behoorlijke vlakken zijn inderdaad een stuk lager gelegen. Jan haalt voor de gelegenheid twee vierkantjes potklei uit zijn jaszak: een normaal gedroogde (hard geworden) en eentje die hij zelf in zijn kachel heeft gebrand (mooi rode kleur). Ook mooi zichtbaar is het restant van een kanaaltje waar vroeger de klei mee naar Groningen werd verscheept.

Wil wijst ons in het bosje naast het kanaal op ligplekken van reeën. De dichtheden van reeën moet hier erg hoog liggen, maar we zien dit keer helaas geen levende exemplaren. Wel veel vraat- en schuursporen aan de struiken en kleine boompjes. Iets verderop kijken we uit over de Onlanden. Bruine en groene kikkers zijn hier al actief, de sleedoorn bloeit volop aan de rand van het bos en de meidoorn komt net in blad. Niet alleen de 'gewone' eenstijlige meidoorn groeit in de Kleibosch, maar ook de zeldzamere tweestijlige meidoorn. Het best te herkennen als hij bloeit en je dus het aantal stijlen kan tellen (één dan wel twee, respectievelijk), maar ook aan de diepte van het insnijden van het blad (de gewone eenstijlige is diep ingesneden, de tweestijlige weinig ingesneden en meer rond blad).

Foto Lia Snoek

We lopen verder door een voormalige hakhout bos. De hakhout cultuur is al een geruime tijd stopgezet door de huidige beheerder (Drents Landschap), maar aan de meerstammigheid van de inmiddels flink doorgeschoten essen is de geschiedenis goed af te lezen. Om de zoveel jaar werden de uitgelopen stammen weer 'afgezet' en kon het hout gebruikt worden voor verschillende doeleinden (van bezemstelen tot afrasteringspalen). Ook duiden de vele ondiepe poelen hier op een menselijk gebruik: hier werd ook potklei afgegraven, maar niet zo systematisch als de Aduarder monniken dat deden. Volgens Jan is dit het werk van de familie Van Ewsum, die in de zestiende eeuw, dus na de monniken, de locatie in handen had. Zij groeven hier en daar gaten in de grond om de potklei te winnen. De onstane poelen in het bos zijn nu erg in trek bij bruine kikkers. Weer een sterk staaltje 'landschapslezen'.

Foto Lia Snoek

En dan komen we aan bij het beroemde witte tapijt van de Kleibosch. Duizenden

Foto Alfred Oosterman

bosanemonen staan volop te bloeien op de bosbodem. Een spectaculair gezicht. Begin april is de beste tijd om dit spektakel te kunnen aanschouwen. De bosanemoon is een echte voorjaarsbloeiër. De bomen staan in het vroege voorjaar nog niet in blad en hij profiteert zo optimaal van het aanwezige licht. Later in het jaar, als de bomen in blad staan, is het hier een stuk donkerder en is de bosanemoon al weer uitgebloeid. Een uitstekende timing dus. Naast de bosanemoon herbergt de Kleibosch nog andere bijzondere plantensoorten (waaronder welriekende agrimonie en heilkruid), die hier voor komen vanwege het speciale bodemtype. Het is echter nog te vroeg om deze nu in bloei te kunnen vinden. Er zit maar een ding op: nog een keertje terug komen in de vroege zomer. Helemaal geen straf, want wat een prachtig gebiedje is dit!

Met veel dank aan de gidsen Wil Schröder en Jan Beuving.

Foto Alred Oosterman

Door Chris Smit

Vliegende hemelgeiten en roerdompen

Op zondag 28 mei hadden we weer een vroege vogelexcursie georganiseerd. De vorige was al zo leuk dat we het bijna niet konden overtreffen. Toch is dit gelukt!

We waren met een leuk groepje van 7 personen. Een prima aantal voor één excursieleider. Dit was Meindert van der Velde. We hadden een prachtige voorjaarsdag uitgekozen.

Sommige vogels probeerden we op geluid op naam te brengen. Maar er zijn vogels die je goed blijken te kunnen neppen. Eerst was er een snor die toch een sprinkhaanrietzanger bleek te zijn. Het verschil is echt heel moeilijk te horen. Dan horden we een karekiet, wat een rietzanger bleek te zijn. Op het laatst was er een vogel die we echt niet op naam konden brengen. Eerst hoorden we een blauwborst maar het geluid veranderde naar iets totaal anders.

Foto's Mark Fransen

Opeens begon me iets te dagen. Er is een vogel waar ik een hekel aan heb, namelijk de spotvogel. Hij imiteert namelijk allerlei vogels. Gelukkig kregen we hem ook te zien, en ja hoor, het was inderdaad een spotvogel. Ook hebben we mooie vogels ge-

zien. Er vlogen 3 koekoeken over. Jammer genoeg heb ik ze niet gezien. Een koekoek hoor je overal maar je krijgt ze niet zo vaak te zien.

We hoorden al een aantal keren de roerdomp. Een prachtige imitatie van een misthoorn. Altijd 4 keer achter elkaar. Ik had de hoop allang opgegeven om er ooit eens één te zien te krijgen.

Maar ja hoor, er vloog er één over ons heen. Een bruine reiger. En of dit nog niet genoeg was; even verder vloog er weer een roerdomp. Deze vloog een groot rondje om ons heen. Schitterend!

Verder veel gewone vogels zoals tjiftaf, fitis, veldleeuwerik, rietgors, grasmus, blauwborst (ook echt goed de blauwe borst kunnen bewonderen!), kneu, geoorde fuut met jong en 3 zwarte sterns. We hebben meer gezien maar dit zou een hele opsomming worden. Drie zwarte sterns zijn nog wel het vermelden waard en we hebben een watersnip gezien. Deze laatste wordt ook wel hemelgeit genoemd vanwege het geluid dat ontstaat doordat de staartpennen van de gespreide staart vibreren door de luchtstroom in de duikvlucht.

We willen volgend voorjaar ook een aantal van deze vroege vogelexcursies organiseren. De leden waarvan we een mailadres hebben krijgen hier informatie over. Heb je nog geen mailadres aan ons doorgegeven: stuur dan even een mail naar ivn.peize@gmail.com.

Anke met dank aan Jacqueline

Foto Caroline De Werd

Jubilarissen

Tijdens de jaarveradering zijn er twee jubilarissen gehuldigd. Maar liefst 25 jaar lid! En dat is toch geweldig. Dus beide trouwe leden, Ben Stellink en Wilma van de Kraats, zijn door het bestuur in het zonnetje gezet. Een prachtige bos bloemen, en een zilveren leliespeldje (het embleem van het IVN). Nogmaals van harte gefeliciteerd!

Foto
Yolanda van der Veen

Snoeien is bloeien

De vruchtbomen op het "Brinks kampje" verdienen een snoeibeurt. Onder toezicht van Karin, een snoeiexpert van het drents landschap, wordt er gekeken welke tak wel en welke niet mag blijven met als doel een goed geproportioneerde fruitboom te krijgen die ook nog eens veel fruit levert. We hebben een paar bomen gedaan. De andere volgen in de loop van dit voorjaar. Als er nog mensen zijn die zich willen aansluiten bij dit snoeiclubje, meld je dan aan bij Bas Dam. Bas neemt het organisatie stokje over van Guido van den Muyzenberg, die na vele jaren zagen en knippen het wat rustiger aan wil doen.

Mijn mailadres is basdam9321@gmail.com. Geef je naam, mailadres, mobiel nummer door zodat we je kunnen benaderen voor de volgende knipsessie.

Met vriendelijke groet,
Bas en Marc

Foto's Snoeigroep

IVN - afdeling
Peize

info

Sluitjesdagen 10 juni 2017

Ach ja, sluitjesdagen een wederkerend evenement van IVN landelijk en dit jaar vond het plaats op 10 en 11 juni 2017. Contact met IVN Groningen maakte ons enthousiast; toch ook wel leuk om het voor de nieuwe wat jongere enthousiaste kinderen weer te organiseren. Het stond niet in onze planning aangezien we een week later de activiteit "Eetbare planten" hadden gepland. Maar toch..het is zo leuk dat wij van het jeugdteam ons af vroegen of we het nog kunnen bezetten en organiseren?? Na rijp beraad besloten we er voor te gaan op 10 juni. De spullen in onze eigen IVN kast verzameld en daarnaast konden we via IVN Groningen 2 microscopen lenen wat ook weer een heel nieuwe ervaring zou zijn.

Een berichtje op 'Dit is Peize', in de nieuwsbrieven van de basisscholen de "Eskampen" en het "Spectrum", posters in het dorp en appjes aan onze contacten resulteerde in de eerste aanmeldingen. We hadden maximaal 15 kinderen bedacht maar op vrijdagavond laat stond de teller op 18. We lieten het er maar op aan komen.

Op zaterdagmiddag zijn we naar het bosplan getogen met een campingtafel voor de microscopen, schepnetjes, zeefjes, witte afwasteiltjes, loeppotjes, petrischaaltjes, aquarium,zoekkaarten en natuurlijk wat te eten en te drinken. Binnen de kortste keren zag het er professioneel uit in de Heemtuin. Ook hadden we gehoord dat er sinds een aantal jaren een virus rondwaart in de sloten; het Ranavirus wat voor sterfte onder de amfibieën zorgt. We hebben de ouders gevraagd de

Foto's Wanda de Jonge

laarzen van de kinderen nog schoon te maken voor ze zouden komen en Wanda heeft voor bakjes met desinfectans gezorgd waar de kinderen hun laarzen in konden dippen alvorens de Heemtuin in te gaan.

Ouders en kinderen kregen hierover uitleg, gelukkig is het niet schadelijk voor de mensen en konden we daarna lekker van start.

Op de afgesproken tijd bleken er nog meer kinderen onaanmeld aan te sluiten en er waren nog een paar jongere broertjes en zusjes die ook graag waterbeestjes wilden zoeken. Gelukkig bleven de vaders en moeders van de jongste kinderen in de buurt want bij het water moet je je ogen voor en achter hebben. Een flinke groep dus van tussen de 4 en de 11 jaar.

We zijn begonnen met een korte uitleg van wat de bedoeling was.

- maak een groepje van 3 tot 4 kinderen per teiltje.
- zoek een plekje aan de vijver.
- niet te diep in de modder scheppen maar voorzichtig tussen de planten.
- blijf in de Heemtuin.

Of ze dat allemaal hebben meegekregen betwijfel ik, ze waren te enthousiast en ongeduldig. Al snel werd er druk geschept en klonken de eerste kreten van een vangst over het water.

Natuurlijk moesten we nog regelmatig roepen; "Geen modder scheppen, voorzichtig tussen de planten." Maar gevangen werd er: libellenlarven, schaatsenrijdertjes, geelgerande waterkever en larve, visjes, poelsslakken, kikkers en kikkervisjes, bloedzuiger..... Met behulp van de zoek-

kaarten werden de diertjes gedetermineerd. Met de loeppotjes kon je de dieren beter bekijken en bij de microscopen kon je ze helemaal van dichtbij bekijken. Dat was niet gemakkelijk maar lukte soms best. Dit gaf weer een heel nieuwe kijk op de van zo dichtbij best enge diertjes. In het aquarium hebben we de meest mooie exemplaren verzameld, zodat we die in de groep nog eens goed konden bekijken. Dat was in deze grote groep niet zo gemakkelijk. Er waren een aantal zeer geïnteresseerde kinderen en anderen ging het vooral om de vangst en de beleving. Allebei helemaal goed natuurlijk, zo was er voor elk wat wils. Tussendoor werd er een kleine pauze ingelast voor drinken en een snoepje. Ook waren er kletsboten gehaald en er was zelfs een kind die met een heel nat pak huiswaarts ging. Uiteindelijk keerde de rust weer terug in het Bosplan. De oevers van de vijver hebben nog wel even tijd nodig gehad om te herstellen, zo'n groep kinderen loopt best nog wat plat. Gelukkig is de natuur veerkrachtig en flexibel en heeft het

Foto's Wanda de Jonge

zich weer prima hersteld.

Moe maar voldaan keken we terug op een geslaagde middag. Moeten we toch blijven doen, misschien volgende keer gewoon ouders meevragen een ook jongere kinderen toelaten. Dat doen ze elders ook. Volgende keer mogelijk ook met een ecoloog erbij, daar waren we nu ook te laat voor, maar de contacten zijn inmiddels gelegd.

Ook volgend jaar organiseert IVN weer de slootjesdagen in juni. De precieze datum is nog niet bekend, maar wij zijn er weer bij! De week erna hadden we op 17 juni de activiteit "Eetbare planten" excursie gepland. Helaas was er maar 1 aanmelding, die ook nog te jong bleek voor deze activiteit. We hebben de activiteit gecancelled. Was het te onbekend? Zat het te dicht op de andere activiteit? Waren er teveel andere dingen? Wie zal het zeggen. Ons lijkt het erg leuk, dus we zetten het gewoon weer op het programma van volgend jaar.

Ineke Oosterman,
Jeugdactiviteiten groep Peize

Natuurwerkdag 4 november 2017

Op zaterdag 4 november 2017 wordt door heel Nederland de grootste en gezelligste vrijwilligersactie in het groen georganiseerd! Vrijwilligers geven het landschap dan een onderhoudsbeurt. Wij van IVN Peize gaan wederom aan de slag in de heemtuin. De boswal om de heemtuin heen vraagt weer om een fikse snoeibeurt, zodat de heemtuin een mooie open plek blijft. Er zijn plannen om een nieuwe boom te planten op de weide. Eind september/begin oktober komt weer een groep bijeen om plannen te smeden voor het bosplan en de heemtuin. Als u mee wilt denken, wilt u dan even een berichtje sturen naar ivn.peize@gmail.com?

Volgend jaar bestaat IVN Peize 55 jaar, het bestuur was al aan het brainstormen geslagen om iets leuks te gaan doen in de heemtuin. Wellicht een nieuw bankje of hekwerk. Het zijn zo maar wat ideeën, ook hier wordt u voor uitgenodigd om mee te denken.

Op deze natuurwerkdag gaan we weer lekker aan de slag met zagen en kniptangen. Voor de inwendige mens wordt uiteraard gezorgd! Kom langs om te werken of zo maar even om te kijken.

Vogelexcursie in de Onlanden

Zondag 23 april was er een vogelexcursie in de Onlanden. 's Morgens vroeg voor acht uur verzamelde de vogelaars zich bij het dorps huis van Peize. Onze gids Chris Smit trapte de excursie af met een inductieverhaal over de Onlanden. Tijdens deze inductie sloten er steeds meer deelnemers aan bij de groep, zodat de groep uiteindelijk ongeveer 20 deelnemers telde.

De Onlanden bestaat ruwweg uit drie biotopen. Kwelrijk gebied, hoog gelegen dekzandgebied en moerasgebied. Elk gebied kent zijn eigen potenties. Op de Noorddijk ten hoogte van de eerste petgaten hadden wij de eerste stop. Dit deel van de Onlanden is rijk aan kwelwater. Dit is voedselarm water zorgt voor een zeer gevarieerd aanbod aan planten en kruiden.

Tijdens het spotten werden we overvallen door een pittige regenbui. Als echte diehards lieten wij ons niet weerhouden van dit ongemak en werden we uiteindelijk beloond met de volgende vogelsoorten.

Kievit	Slobeend
Rietgors	Waterhoen
Ruiter (groenpoot?)	Meerkoet
Krakeend	Watersnip
Wilde eend	Tureluur
Kemphaan	

Kemphanen hebben een typisch gedrag, om vrouwtjes te verlijden gaan de mannetjes met elkaar (schijn)vechten. Dit doen ze op vaste plekken, de zogenaamde vecht of stoeiplekken.

Bij deze gevechten zet het mannetje de nekveren op als een soort tooi, hiermee imponeert hij zijn belagers. Door de intensieve landbouw zijn deze plekken schaars geworden, met als resultaat dat de kemphanen in deze streek op doortrek zijn.

Na deze mooie beloning zijn we door gefietst naar "Het Beeld." Het beeld ligt hoger, op een dekzand rug dat ontstaan is in de laatste ijstijd.

Doordat het hier droger is zijn de randen van het beeld omzoomd onder andere met eik.

We hebben hier ook andere vogels gespot.

Buizerd	Vink
Roodborsttapuit	Fitis
Tapuit	Winterkoning
Putter	Boompieper
Boeren zwaluw	Zwarte kraai
Fazant	Zwartkop
Roodborst	Tjif tjaf

Na deze bewondering fietsten we door en stopte we halverwege de Drentsedijk.

Hier keken we uit op de open kern van de Onlanden. Dit gebied wordt voor een grootgedeelte jaarlijks gemaaid en begraasd. Beheerdoel is een goed habitat behouden voor onder andere de Veldleeuwerik. Deze vogel loopt landelijk gezien erg terug. In de Onlanden blijft de aantal broedsuccessen stabiel.

We hebben de volgende vogels gespot die nog niet in bovenstaande zijn genoemd.

Graspieper	Veldleeuwerik
Brandgans	Nijlgans

Vervolgens zijn we verder gereden naar het moerasgebied op de zanddijk. Dit moerasgebied bestaat

Foto Yolanda van der Veen

voor een groot deel uit riet dat afgewisseld wordt door open water, kortom een ideaal habitat voor moeras en watervogels.

De excursie kwam hier echt tot een climax. Hier hebben we erg veel vogels gespot. Naast eerder genoemde eenden soorten hebben we het volgende gespot:

Geoorde fuut	Wintertaling	Aalscholver
Waterral	Tafeleend	Snor
Roerdomp	Kokmeeuw	Zomertaling
Rietzanger	Bergeend	Grouw
gans met jongen	Bergeend	Blauwborst

De blauwborst is een onderfamilie van de tapuit en verwant aan de nachtegaal. De blauwe borst is voorzien van een witte band, de zogenaamde stern.

Het komt voor dat deze stern ook rood en soms geel van kleur kan zijn. De blauwborst vertoont een typisch gedrag, doormiddel van zijn staart omhoog te zetten probeert hij belagers te imponeren of zijn territorium te verdedigen.

Met al deze waarnemingen gingen wij met een goed gevoel terug richting Peize. Al met al, ondanks de kou en een enkele regenbui, kunnen wij terug kijken op een leuke en mooie excursie met meer dan 40 waargenomen vogelsoorten.

Bij dezen willen we Chris bedanken voor het begeleiden van deze excursie.

Verslaggever: Rob Rakers

Foto Mark Franssen

Knotwilgen snoeien

Guido nam contact op met zijn team: zaterdag 18 maart moesten de knotwilgen gesnoeid worden. Die ochtend kwamen we bijeen op een wat leek een regenachtige zaterdag, een enthousiast team van een man of zes. Dit zou de laatste keer zijn dat Guido deze activiteit ging coördineren, hij draagt het stokje over op Marc en mij. Maar hij blijft wel helpen zolang het kan. Guido heeft het altijd geweldig gedaan en heeft de lat hoog gelegd, wij gaan proberen of we het kunnen evenaren. Wij danken hem zeer voor zijn inzet.

Foto Guido vd Muyzenberg

Terug naar zaterdag. Het mierzerde eerst maar daarna brak er een waterig zonnetje door en was er een lekker windje: ideaal voor snoeiwerkzaamheden. 's Ochtens waren de jonge wilgen naast de rondweg aan de beurt. Dit waren er een hele rij, maar ze waren niet allemaal zo groot dat ze helemaal geknot moesten worden,

sommige hoefden alleen maar bij gesnoeid. Het gemiddelde gezelschap, van jonge nieuwelingen en oud gedienden begon enthousiast. We moesten "de vijver" rond en hoe verder we gingen hoe groter de bomen. Intussen brak de zon vol door, heerlijk zo vroeg in de lente. Al het hout kon in mooie stapels langs de bomen gelegd worden, die zou de gemeente later ophalen. Tegen twaalf was die klus gedaan en was het tijd voor een heerlijk soepje bij Guido thuis en vlierbloesem sap, zalig (deze taak is misschien wel niet over te nemen).

's Middags waren de wilgen bij het bruggetje over het Peizerdiep bij de Bommelier aan de beurt. Hier stonden een flink aantal wilgen die op verschillende jaren gesnoeid worden. Een stuk of vier beste knapen waren dit jaar aan de beurt. We hadden inmiddels welkomme vrouwelijke versterking gekregen, dat maakte het werk nog lichter. Op deze bijzondere plek konden we onder het werk

Foto Hermie Harmsen

ook nog genieten van het natuurschoon, we zagen leuke planten en een mooie rups. Om drie uur 's middags was de klus geklaard en kon het team weer huiswaarts. Een geselecteerd deel van het snoeihout ging mee naar huis voor ambachtelijk vlechtwerk. En met de wagen vol geladen kwamen we weer terug in Peize, tevreden want ze staan er weer mooi bij. Volgend jaar gaan we weer verder, want dan zijn er weer andere wilgen aan de beurt. Kortom een dagje wel besteed en 's avonds moe maar voldaan bij de haard.

Wil je volgend jaar ook meehelpen, laat het ons weten, want snoeien is cool: Hermie 050 3146968.

Foto Guido vd Muyzenberg

Vogels kijken

Vogels kijken is leuk en het is de afgelopen 40 jaar alleen maar leuker geworden! Toegegeven: de vogels op zich zijn niet veranderd, hun voorkomen in Nederland natuurlijk wel, maar wat vooral heel erg is veranderd, is de manier waarop we naar vogels kijken en wat we kunnen zien. Daardoor is van veel vogels nu veel beter bekend waar en wanneer ze te zien zijn en is het vogels kijken veel toegankelijker geworden. In de jaren tachtig van de vorige eeuw werd daarmee een begin gemaakt. Bestond tot dan toe de standaarduitrusting van een vogelaar uit een verrekijker, een vogelgids (de Petersons), een notitieboekje en een fiets, vanaf toen werd het steeds gebruikelijker om een telescoop mee te zeulen. Daarmee kon je opeens al die vogels die te ver weg zaten veel beter zien. In de decennia die volgden, werd de kwaliteit van kijkers en telescopen zo veel beter, dat vrijwel elke vogel van ruim buiten de verstoringafstand goed bestudeerd kon worden.

Foto Yolanda van der Veen

Foto Rik Winters

Je kon nu opeens patronen en veertekening zien die niet eens in je vogelgids stonden.

Lars Jonsson was de eerste om daar verandering in te brengen en zijn afbeeldingen van bijvoorbeeld Kleine Strandlopers zijn nog steeds legendarisch. Sindsdien is de kwaliteit van veldgidsen enorm toegenomen. De huidige standaard, de 'ANWB-gids' is van een kwaliteitsniveau dat twintig jaar geleden nog voor onmogelijk werd gehouden. Elke vogel die je tegen kan komen staat er in en alle tekeningen en teksten zijn tot in detail correct. Was het vroeger bijna onmogelijk om aan de hand van de veldgids een Kemphaan en een Blonde Ruiter uit elkaar te houden, met de huidige generatie veldgidsen zijn zelfs notoir moeilijke duo's als Visdief/Noordse Stern, Fitis/Tjiftjaf en Matkop/Glanskop goed te doen en biedt het de echte 'die hard' vogelaars voldoende houvast om in het veld met vertrouwen een Struikrietzanger te onderscheiden van een Bosrietzanger. De opkomst van digitale techniek en informatietechnologie heeft het vogels kijken nog verdergaand veranderd. Was je vroeger voor informatie over zeldzame vogels afhankelijk van een semafoon, tegenwoordig kun je alles wat je wil weten vinden op je smartphone; met een beetje handigheid wijst ie je meteen de weg. Websites in Nederland en over de hele wereld verschaffen en toegang tot eindeloos veel informatie over zo'n beetje elke vogelsoort die je maar kan bedenken. De opkomst van de digitale fotografie heeft daarbij enorm geholpen. Het is nog maar 15 jaar geleden dat je na het maken van een foto een week of

twee moest wachten tot je kon zien of het resultaat naar wens was. Tegenwoordig kun je meteen op het scherm van je camera terugkijken wat die vogel nou was die te snel langs kwam voor de verrekijker, maar niet te snel voor de camera. En al die plaatjes kun je nu ook met iedereen delen: het gebeurt nu met regelmaat dat heel erg zeldzame vogels 'gevonden' worden op facebook, birdpix, of gewoon via waarneming.nl. De digitale techniek maakt het ook mogelijk om vogelgeluiden eenvoudig op te nemen, te bewerken en te delen. Dat is een regelrechte revolutie gebleken: veruit de meeste vogels vind je op geluid en vrijwel alle geluiden zijn karakteristiek voor een soort, maar dat was moeilijk over te brengen.

Het boek 'the sound approach to birding' heeft dat voor altijd veranderd en een website als xeno-canto biedt een enorme verzameling aan geluidopnamen om naar te luisteren en te vergelijken. Met een beetje digitale zelfredzaamheid maak je zelf een opname van die 'tsji-viet', tover je het om tot een sonogram en kun je zo uitvogelen of het nou een Zwarte Mees of toch een Bladkoning was. En was dit het nou? Natuurlijk niet. De eerste applicaties die op basis van een geluidopname vertellen welke vogel net langs vloog zijn al in de maak en ook DNA-technieken worden steeds vaker ingezet voor de echt moeilijke determinatiegevallen. En daar houdt het vast niet op. Al die ontwikkelingen hebben het vogels kijken heel veel toegankelijker gemaakt, steeds meer mensen beleven er plezier aan en dat is mooi.

Door Rik Winters

Foto Rik Winters

Oeverzwaluwen

Enige jaren geleden lag er bij het gemaaltje langs de Hooiweg aan de Matsloot een berg zand, die daar gestort was door de suikerfabriek. Aan die berg zat een steile kant, die vrijwel direct werd "bewoond" door een groep oeverzwaluwen. De biotoop was dan ook ideaal, een gemakkelijk uit te graven berg zand in de onmiddellijke nabijheid van vrijwel stilstaand water (Matsloot/Leekstermeer) met een royaal aanbod van zwaluwvoedsel (muggen).

Helaas was een seizoen later de berg door de Suikerunie verwijderd en daarmee ook de nestelmogelijkheid voor de oeverzwaluwen.

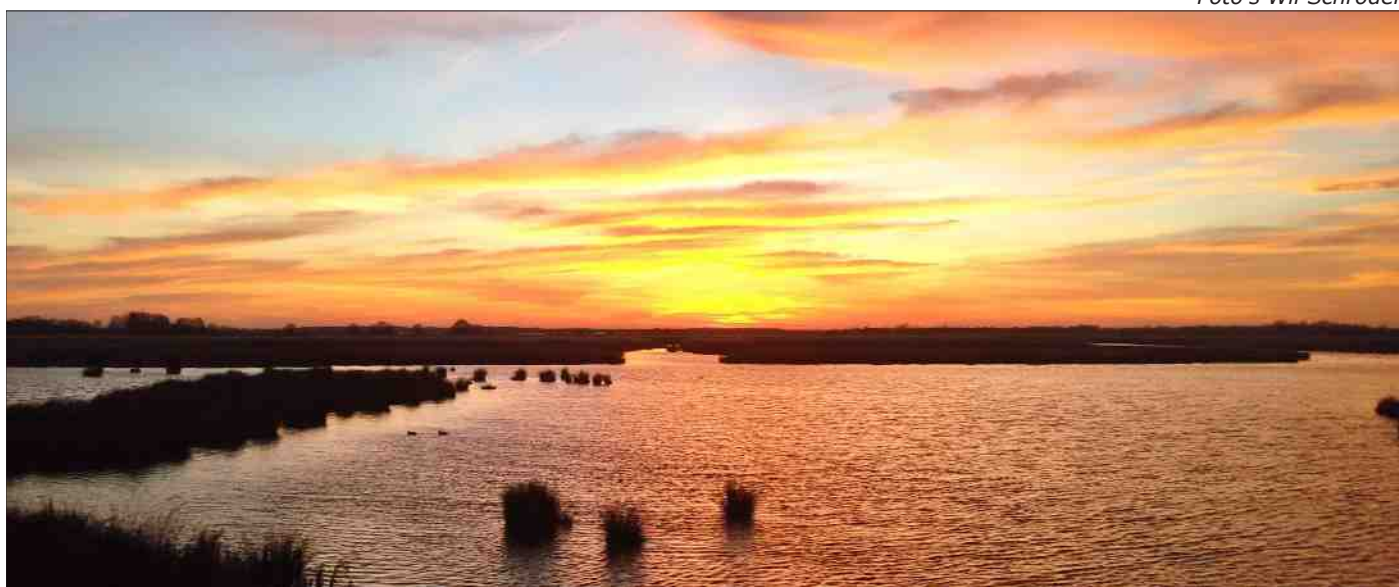
Omdat de plek aan de Matsloot nog steeds gunstig is voor de vestiging van deze vogels, heeft Dorpsbelangen Roderwolde, in overleg met de Suikerunie en Staatsbosbeheer, resp. eigenaar en beheerder van de plek, besloten om er opnieuw een zandbult te stor-

ten, die dan hopelijk weer oeverzwaluwnesten zal herbergen. Dit jaar is het er nog niet van gekomen i.v.m. vergunningen, "schone-grond- verklaringen" en andere formaliteiten, maar ik hoop van harte dat de zaak vóór het komende broedseizoen geregeld is.

Wil Schröder

Foto's Wil Schröder

De Nacht van de Nacht

Laat het donker donker zijn en ontdek hoe mooi de nacht is tijdens de Nacht van de Nacht. De Nacht

van de Nacht is een jaarlijks evenement georganiseerd door de Natuur- en Milieufederaties. Tijdens de Nacht van de Nacht worden er door het hele land honderden evenementen georganiseerd in het donker en doven honderden bedrijven en gemeenten lichten van gebouwen en reclameverlichting.

Dit jaar wordt de Nacht van de Nacht voor de 13e keer georganiseerd op zaterdag 28 oktober 2017.

Ook IVN Peize doet aan deze activiteit mee, houd ditspeize.nl en de mail in de gaten voor de locatie en aanvangstijd.

Afbeelding balancework.life

Sfeerimpressie van IVN Peize / NL Doet bij de Heemtuin en het bosplan

Om 13.00 verzamelden zich een bont gezelschap van ongeveer 30 personen: mannen, vrouwen en kinderen en een aantal enthousiaste honden bij de heemtuin. We werden welkom geheten door Chris Smit, één van de organisatoren van deze dag.

Er waren aardig wat klussen te doen waar we ons

Foto Janneke Krooneman

op uit mochten leven. De meeste klussen waren de gebruikelijke zoals we deze 2 x per jaar uitvoeren: het vullen van gaten in een bospad met wit zand, het uitbaggeren van het wiertje, dat loopt van de kleine vijver naar de grote vijver, de houtwal die we vorig jaar hadden aangelegd even wat snoeien. Er was een drietal mensen die op weg togen naar de zwaluwtil. Alle zwaluwnesten waren namelijk het afgelopen jaar gebruikt en aangezien de zwaluwen erg honkvast zijn moeten de zwaluwen die terugkomen nu zelf hun nesten bouwen. Hiervoor hebben ze leem nodig en laat dit nu net rond de vijver onder een dikke laag onkruid liggen. Het was even zwaar ploeteren voor dit drietal. Maar nu ligt het leem voor het oprapen voor de huiszwaluwen die we over een aantal weken weer hopen te zien.

Een nieuwe activiteit was het inzaaien van een ecologisch bloemmengsel bij de grote vijver in het bosplan. Er waren hiervoor al voorbereidingen getroffen, de bloembedden lagen al klaar. Nu maar hopen dat er geen strenge vorst meer komt en dat we in de zomer kunnen genieten van een prachtige bloemenpracht.

De jeugd trok zo zijn eigen plan. Er werd druk heen en weer gelopen met gereedschap. Ik ben er maar eens pooshoogte gaan nemen. Er was een boom half om gekrakt. Dit was al gebeurd door de krachten van de natuur. Een uitstekende uitvalbasis voor het maken van een hut. Er werd prachtig samen gewerkt. De volwassenen hielden op afstand een oogje in het zeil maar eigenlijk was dit niet nodig.

Het uitbaggeren van het water was op zich ook wel even een leuk klusje. Het was wel mooi om te zien dat het water direct begon te stromen van de kleine vijver naar de grote vijver toen we ermee klaar waren.

Tussendoor werden we voorzien van koffie en thee en sap met lekkere eigengebakken cake. Rond een uur of 4 werd er zelfs warme vegetarische soep gebracht.

Er ontstonden ook al weer nieuwe ideeën voor volgende

Foto Janneke Krooneman

keren. Er werd o.a. gesproken over het aanplanten van nieuwe bomen.

Er liepen ook geïnteresseerde voorbijgangers langs. Als ze het hadden geweten hadden ze wel mee willen doen. Voor de mensen voor wie dit ook geldt: we werken 2 keer per jaar in de heemtuin; met NL doet in maart en met de landelijke natuurwerkdag begin

Foto Yolanda van der Veen

november.

Hou onze site in de gaten en het wordt ook altijd vermeld op ditspeize.nl.

Namens de IVN afdeling Peize
Anke

Foto Janneke Krooneman

Papierscheppen bij Jolanda van Luijk (Fibreations)

Jolanda had mij, Wanda benaderd dat ze heel graag een kinderactiviteit wilde organiseren voor IVN. Op 5 maart was het zover en de kinderen verzamelden zich in het kleurrijke atelier van Jolanda waar het papierscheppen zou plaatsvinden. Na de uitleg van Jolanda begonnen de kinderen enthousiast aan hun werkstukjes. Amber, een van de kinderen die deelnam, vertelt hieronder haar verhaal.

Op 5 maart hebben we met IVN Peize papier gemaakt. Dat was erg leuk. Iedereen ging met prachtige dingen naar huis. Het gebeurde in het atelier van een dame uit Peize. Zij gaf ons opdrachten, uitleg en tips. De eerste opdracht was een velletje papier. Dat deden we door papierpulp in een soort zeefraam te leggen. Dat stopten we in een bak met water. En nog leuker was dat dat papierpulp van planten was gemaakt. We mochten ook nog mooie planten op het 'papier' leggen. Dan zat dat later helemaal in het papier. Toen werd het water eruit geperst, en kon het drogen.

De volgende opdracht was om een glazen potje te versieren. Als het papier nog een beetje nat was, kon het heel makkelijk op glas blijven plakken. Ook die mochten we leuk versieren. De laatste

ste opdracht was om een 'blaadje' van planten op dezelfde manier te maken. Alleen dit keer zat er geen papierpulp bij. Het was een nieuwe opdracht die ze zelf ook nog nooit had gedaan. Bij mij is het niet gelukt, maar ik hoorde van anderen dat het bij hen wel gelukt was. We hebben in ieder geval een gezellige en creatieve middag gehad!

Amber

Foto's Wanda de Jonge

Uilskuikens geringd

Begin juli zijn er bij de familie Van der Velde aan 't Achterstewold drie gezonde en flinke uilskuikens geringd. Dit was geen geplande IVN activiteit, maar het nieuws bereikte gelukkig nog net op tijd een paar van ons. Konden we nog getuige zijn van het uilen ringen. De kerkuilen broeden sinds twee jaar weer op zolder, na een afwezigheid van meer dan 5 jaar. Blijkbaar is het voedselaanbod op dit moment meer dan voldoende, waardoor de uilen weer aan een legsel zijn begonnen. En gezien de gezonde status van de kuikens, komen ze inderdaad niks tekort. En dat is toch mooi nieuws.

dan de andere twee, die ook weer van elkaar verschilden. En dat klopt: kerkuilen leggen zo ongeveer om de dag een ei, en beginnen wel direct met broeden. De kuikens komen dus ook niet allemaal tegelijk uit het ei, maar met een verschil van zo'n anderhalve tot twee dagen. Het blijken twee vrouwtjes en één mannetje te zijn. Dat kun je zien aan het strepenpatroon en de afstand tussen de strepen op de vleugels. De kuikens zijn

ongeveer 7 weken oud waren op het moment van ringen. Ook duidelijk was dat ze alle drie iets van leeftijd verschillen. De een had duidelijk meer dons

tussen de strepen op de vleugels. De kuikens zijn opvallend rustig. Het is natuurlijk ook nogal wat om vanuit zo'n donkere nestkast in het volle licht te komen. En dan ook nog s allemaal mensen eromheen. Je koest houden als vogel is dan waarschijnlijk de beste strategie. De ouderdieren hebben we niet gezien. Hoewel ik wel het gevoel had dat ze ons toch vanuit een geheime plek ergens in de gaten hebben gehouden....We zullen het nooit weten.

Gezien de hoeveelheid dons werd geschat dat de kuikens

tussen de strepen op de vleugels. De kuikens zijn opvallend rustig. Het is natuurlijk ook nogal wat om vanuit zo'n donkere nestkast in het volle licht te komen. En dan ook nog s allemaal mensen eromheen. Je koest houden als vogel is dan waarschijnlijk de beste strategie. De ouderdieren hebben we niet gezien. Hoewel ik wel het gevoel had dat ze ons toch vanuit een geheime plek ergens in de gaten hebben gehouden....We zullen het nooit weten.

Foto's Janneke Krooneman

Over brummels in Peize

'Welke bramensoort smaakt nu het lekkerst?' Het antwoord op deze vraag moet ik steeds schuldig blijven. Ik weet het niet want ik zoek ze niet om op te eten. Met enig ongeloof en soms wat meewarig hoofdschuddend lopen de mensen die mij zojuist hebben bevraagd dan weer verder. Ik snap het wel, als je iemand midden in een braamstruweel ziet zwoegen dan kan het haast niet anders of het gaat om de vruchten. Bij mij niet. Ik zoek bramen om er een naam aan te hangen.

Zo af en toe doe ik dat ook in en om Peize. Wie denkt dat hier alleen frambozen (*Rubus idaeus*) en gewone bramen (*Rubus fruticosus*) groeien vergist zich. Er zijn veel meer soorten bramen in Peize en ook best zeldzame daartussen. Een rondje door het Bosplan levert al meer dan tien verschillende soorten bramen op. Met mooie roze bloemen groeit daar de rode grondbraam (*Rubus spregelii*) en rode schaduwbraam (*Rubus glandithyrsos*). Beide soorten staan ook her en der in het Peizerwold.

Een bijzondere soort in het Bosplan is de ijle schuilbraam (*Rubus tubanticus*). Plaatselijk is deze daar dominant in de ondergroei. Wees er maar blij mee want deze soort is in ons land endemisch. De wereldverspreiding van deze bramensoort is beperkt tot een aantal groeiplaatsen in Overijssel, Friesland en Drenthe. Veel minder opvallend is de witte grondbraam (*Rubus arrhenii*) met wat aardbei achtige bloempjes. Deze braam groeit in Europa in het zuiden van Engeland, Denemarken, Noordwest Duitsland en in Nederland. Binnen Nederland groeit *Rubus arrhenii* vrij zeldzaam verspreid op het Drents plateau, het zuidoosten van Groningen, in Twente

en zeldzaam op de Veluwe. In Peize staat de witte grondbraam niet alleen in het Bosplan, maar ook in verschillende bosjes en houtwallen rondom het dorp. Als indicator van oude bossen en oude houtwallen 'bewijst' deze braam dat de plek waar hij staat al minstens een eeuw lang bos of houtwal is. Zo lees je aan de plant niet alleen de ecologische, maar ook de cultuurhistorische waarde van de groeiplaatsen af. Van een heel ander cultuurhistorisch kaliber is de dijkviltbraam (*Rubus armeniacus*). Deze forse bramensoort is pas in de afgelopen decennia aan onze bramenflora toegevoegd. Het gaat om verwilderde tuinplanten die vaak op verstoorde bodems opduiken. In en om Peize groeit deze braam ook, maar gelukkig nog niet ten koste van de inheemse soorten.

Reestruweelbraam (*Rubus speculans*) was in 2017 mijn nieuwste ontdekking in het Bosplan. Net als de ijle schuilbraam is dit een endemische soort die niet buiten Nederland groeit. Sterker nog, de reestruweelbraam is alleen maar uit Drenthe bekend. Naar

het zich laat aanzien is de groeiplaats in het Bosplan de meest noordelijke voorpost, wereldwijd! En dat tegen een grasveldje waar de honden van de Es en Kortland zich dagelijks uitleven. Leuk toch?

Zonder ze verder te bespreken noem ik hier nog even de andere soorten die ik in de afgelopen jaren in Peize heb gevonden: Rode bermbraam (*Rubus ferocior*), Bleke randbraam (*Rubus camptostachys*), Slanghumusbraam (*Rubus flexuosus*), Knieviltbraam (*Rubus geniculatus*), Zoete haarbraam (*Rubus gratus*), Stompe haagbraam (*Rubus lindleianus*), Zandhaagbraam (*Rubus nemoralis*), Vroege roggebraam (*Rubus nessensis*), Beklierde purperbraam (*Rubus phoenicacanthus*), Geplooide stokbraam (*Rubus pllicatus*), Spitse haarbraam (*Rubus schlechtendalii*). Mijn lijstje van bramensoorten uit Peize is zeker nog niet volledig. Het gaat om wat losse waarnemingen die ik zo links en rechts heb genoteerd. Wie alle bossjes, slootkanten en houtwallen zou aflopen kan vast nog veel meer soorten ontdekken. En voor wie dat

Foto's Peter Venema

te veel werk is: je kunt ze ook gewoon plukken om te eten.

Peter Venema

Avondtocht door de Onlanden

Zaterdag 24 juni 2017 om half 10 's avonds, stonden 9 mensen bij het gemaaltje aan de Noorddijk om een boeiende avondwandeling te maken door de Onlanden. Een leuk gemengd gezelschap bestaande uit 5 vrouwen en 4 mannen, variërend van jong tot oud. Chris die ons zou begeleiden, bereidde ons een beetje voor op de dingen die we mogelijk zouden kunnen zien. Hij liet op zijn mobiel een viertal niet zo veel voorkomende vogels horen en zien. Hij waarschuwde wel dat we een kwartel of een snor eerder horen dan zien. Met deze wetenschap gingen we welgemoed op stap over het gelukkig kort gemaaide dijkje.

Het aardige is, als je bewust je oren en ogen goed open zet, beleef je meer. Zo viel het op dat zelfs in het rustige natuurgebied de activiteiten van de mens goed waarneembaar waren; auto's op de weg naar Groningen, een vliegtuig in de lucht en feestgedruis ergens in het dorp. Maar natuurlijk spotten we ook de zanglijster, de zwanen en de blauwe reiger.

Al gauw attendeerde Chris ons op het geluid van de snor, dat heel zacht was te horen. Of was het de kwartel? Ach ja, bij de volgende excursie wordt het vast makkelijker om het goed te onthouden.

Het bijzondere van de Onlanden is, dat er zo veel afwisseling in het landschap is. Er grazen nieuwsgierige koeien die soms voor dat stelletje vreemde wezens dat hun rust verstoort, maar even op de vlucht gaan. Op een pas gemaaid stuk grasland liepen twee hazen en op een ander stuk land hield een reebok ons goed in de gaten. Daarnaast konden we nog twee reegeten aanschouwen. Aan de linkerkant van het dijkje was een stuk land waarop we de opvallend rode gloed van een veld gestreepte witbol bewon-

Foto's Mark Franssen

derden. Een eind verder was een stukje aangelegd bos. Later zagen we de weer aangelegde petgaten, waarmee het water, ook als het gebied niet nodig is om overtollig water op te vangen, een vast onderdeel van het landschap van de Onlanden is. Naarmate de schemer vorderde, waren tegen de bosrand de laatvliegers, de op één na grootste in Nederland levende vleermuissoort, door de lucht te volgen. Vlak daarbij ving Chris een heikikker. Hij hield hem even in de hand zodat we hem goed konden bewonderen. We hoorden de kwartel en zagen de tureluur. En als extraatje vloog er dichtbij een lepelaar over. Allengs was het nacht geworden. En al was het niet echt donker op een van de kortste nachten van het jaar, er was toch een merkbaar verschil in waarneming. In de verte gaven de inmiddels ontstoken lichten uit de huizen en gebouwen van Groningen de tegenstelling tussen land en stad aan. Chris wees ons nog even op de wit oplichtende moerasspirea, die ondanks de betrekkelijke duisternis goed was te zien. Ongemerkt was het stiller en stiller geworden. Maar wat een verrassing;

Nog even liet de vogel die sommigen van ons in het begin van de tocht zachtjes hoorden roepen, zich luid en duidelijk horen. De kwartel of de snor? Wie het nog weet mag het vertellen. Tegen twaalf uur waren we weer bij ons uitgangspunt. Ieder ging op eigen wijze huiswaarts met het tevreden gevoel dat we een heerlijke avond hadden gedeeld. Wat boffen we toch met zo'n mooi stukje natuur naast de deur. En met zo'n enthousiaste bioloog die ons zo goed op alles attent maakte.

Conny Meijer

Vijftigste Rode Kruis – IVN Avondtocht in Peize en omstreken

Als het bijna midzomer is, is het weer tijd voor de Rode Kruis – IVN avondtocht. Een tocht voor onze oudere dorpsgenoten die wonen in De Hoprank, door de prachtige omgeving van Peize. Zo'n twintig vrijwilligers namen de senioren mee met hun auto om de prachtige omgeving te laten zien. Voor de mensen die afhankelijk zijn van een rolstoel, reden er ook nog

drie busjes mee van het Rode Kruis. De tocht voerde langs Altena, Langelo, Norg, Donderen, Eelde om vervolgens in het prachtige avondlicht via De Onlanden terug te keren naar Cafe Ensing. Daar wachtte een kopje koffie met een feestelijk gebakje: de vijftigste editie! Een mooi jubileum. De feestelijke jubileum-avond werd naast de nodige speeches ook opgeluisterd met een fraai optreden van de Peizer Hopsingers. De tocht werd evenals voorgaande jaren zeer gewaardeerd. Toch was het de laatste

keer dat het Rode Kruis deze tocht samen met het IVN organiseert. Jammer, maar ook begrijpelijk. En dat heeft alles te maken met dat de huidige bewoners van De Hoprank veel hulpbehoevender zijn dan voorheen. Ouderen blijven immers langer zelfstandig wonen. Hierdoor wordt de gehele logistieke operatie van een dergelijke tocht te zwaar voor vrijwilligers. Uiteraard zullen we als IVN ons blijven inzetten voor kleinschaligere activiteiten voor deze groep, zoals bijvoorbeeld de IVN-prokkeltocht.

Foto's Marten de Blecourt

Waarnemingen

Snip

Een leuke waarneming gedaan in de achtertuin door Marlike Meinders: een Snip! Wat een aparte vogel, met zo'n grote snavel en prachtig verenkleed.

Foto Marlike Meinders

Waarnemingen

Op pad in De Onlanden

Als ik ten oosten van Peize over de Noorddijk fiets valt me op dat de vegetatie aan de noordkant van de weg hier en daar opvallend paars kleurt. Met de verrekijker kan ik zien dat het Moeraskartelblad hier massaal in bloei staat. Ik heb dat nog niet eerder zo gezien in De Onlanden. Ik ben altijd al blij met een paar polletjes van deze plant, zo her en der in het gebied, en meestal bloeit hij in het voorjaar in plaats van eind augustus. Dat Moeraskartelblad het zo goed doet is een teken dat de ontwikkeling van de vegetatie in het gebied langs de Noorddijk de goede kant op gaat. Moeraskartelblad groeit het liefst in natte, open gebieden die tamelijk voedselarm zijn. Het is een halfparasiet, dat wil zeggen dat de plant voedingsstoffen pikt van de grassen en zeggesoorten waartussen hij groeit.

Hij doet dat door de wortels van de grassen 'af te tappen' met zijn eigen wortels. Zo kan Moeraskartelblad in voedselarme gebieden toch floreren. Er zijn meer plantensoorten die deze truc toepassen, zoals Grote Ratelaar en Stijve Ogentroost, die ook veel te vinden zijn in De Onlanden. Halfparasieten zorgen ervoor dat de dominantie van grassen in de

vegetatie afneemt, zodat andere plantensoorten een kans krijgen om te gaan groeien.

Veel Moeraskartelblad leidt dus op den duur tot een heel ander vegetatietype.

Vijf jaar na het ontstaan van De Onlanden beginnen deze verschuivingen in de begroeiing van de voedselarme delen van het gebied zichtbaar te worden. Eindelijk, zou ik bijna willen zeggen, maar planten reageren nu eenmaal minder snel op veranderingen dan bijvoorbeeld vogels, insecten of zoogdieren. Ook gaan die veranderingen vaak zo geleidelijk dat je het eerst niet in de gaten hebt. Pas als een soort als Moeraskartelblad zo overduidelijk massaal staat te bloeien blijkt dat er wel degelijk iets gaande is. Een ander voorbeeld van deze langzame vegetatieverandering zie ik kort daarna op één van de zandkoppen in De Onlanden. Op deze plek was bij de Herinrichting de toplaag met de voedselrijke graszode verwijderd, zodat kaal zand over bleef. Op dat voedselarme zand was veel Haarmos gaan groeien en ook aardig wat boomopslag gekomen. Hier leek ook lange tijd weinig te veranderen in de vegetatiesamenstelling, maar nu zie ik tot mijn niet geringe verbazing ineens een paar polletjes Struikhei bloeien. Waar die vandaan komen is een raadsel,

want er is bepaald geen heideveld in de buurt. Wellicht hebben de zaden al die tijd begraven gelegen in het zand. Nog mooier is de ontdekking van Moeraswolfsklauw op een natte plek in het gebied. Deze zeer zeldzame plant is nog niet eerder in De Onlanden gevonden. Mogelijk heeft ook deze zich als zaad lange tijd in de bodem verstopt gehouden.

Andere voorbeelden van soorten die de afgelopen tijd 'ineens' opdoken in De Onlanden zijn Eenarig Wollegras, Veenpluis en Moeraslathyrus. Dit duidt er allemaal op dat de vegetatie in de voedselarme delen van De Onlanden zich langzaam maar zeker ontwikkelt in een richting die meer en meer bijzondere plantensoorten een kans geeft.

Een goede ontwikkeling dus, die ik met veel belangstelling blijf volgen.

Door Wim van Boekel

Foto's Wim van Boekel

De kracht van de bliksem

Op woensdag 19 juli trok er een fikse onweersbui over Peize. Hoewel je vaak wel weet dat er ergens in de buurt een bliksem ingeslagen moet zijn, gewoon omdat de flits direct gevolgd wordt door een fikse donder, zie je niet vaak de directe gevolgen van zo'n inslag. Dit keer wel. Vlakbij de zwaluwtil, aan de oever van de vijver aan de Hogeweg, was de bliksem ingeslagen in één van de twee wilgenbomen.

Het is maar weer eens duidelijk met wat voor een kracht dit gaat gepaard: de boom was volledig gespleten. Op de plek van de inslag bleef een fikse schroeiplek achter. Nu staat de helft van de boom nog overeind.

Wilgen zijn sterk, dus we verwachten dat ie volgend voorjaar weer uitloopt. Het zal nog wel een paar jaar duren om de oorspronkelijke omvang weer te bereiken.....vermoedelijk wel met blijvend litteken van natuurgeweld.

Foto's Marten de Blecourt

Waarnemingen

Appelvink

In mei kregen we een enthousiaste mail van Dhr de Groot: een pestvogel in de tuin! Gelukkig zijn er foto's gemaakt. Een pestvogel in t voorjaar leek ons niet echt logisch. En dat bleek. Het is een appelvink geweest. Zeker weten net zo'n speciale waarneming, en een prachtige vogel.

foto Dhr de Groot

Waarnemingen

Huttenbouwen 8 april 2017

Het enthousiasme was groot. Heel veel kinderen hadden zich opgegeven voor de activiteit Huttenbouwen. Het was ook goed weer die dag en er was genoeg te vinden in het bos.

Nadat iedereen zich verzameld had in de Heemtuin werd er eerst wat uitleg gegeven.

Hoe bouw je eigenlijk een hut van materiaal dat je vindt? Wat voor soort hut zou je kunnen maken? Wat is de beste plek voor een hut?

Er was een mooi boekje met voorbeelden, om ideeën op te doen.

We gingen in groepen aan de slag. Eerst werd er een juiste plek gezocht en werd de keus gemaakt voor het soort hut. Het was voor sommige groepjes even lastig om het eens te

worden, maar op een gegeven moment ging iedereen hard aan het werk.

Er lagen genoeg bomen en snoei-materiaal. Er werd flink geslept en hier en daar wat gezaagd.

De muren werden gebouwd, daken gelegd en zelfs interieurs gemaakt om lekker te kunnen slapen. Op een gegeven moment ontstonden er echte 'huisjes' en gingen we deze bij elkaar bewonderen.

Af en toe moest er in een boom geklommen worden voor een mooi uitzicht, of waren er kikkers en salamanders te zien bij het water. Het was een heerlijke middag en er werd veel inspiratie opgedaan om nog veel meer hutten te gaan bouwen.

Wanda, Alena

Foto's Wanda de Jonge

Nieuws uit De Onlanden

Als u een trouwe lezer bent van de "Onlander Berichten", het kwartaalbericht van Stichting Natuurbelang De Onlanden*, dan leest u regelmatig over de ontwikkelingen in "ons" prachtige natuurgebied en de bijzondere soorten flora en fauna die we daar aantreffen. Los van een aantal unieke soorten roof-, en watervogels, is het meest opvallende dier natuurlijk de otter, die sinds enige jaren het gebied als territorium heeft gevonden en in aantal nog steeds toeneemt. Toch leeft er in het gebied nog een bijzonder zoogdier, nl. de das!

Dat is eigenlijk heel uniek, want De Onlanden is toch een overwegend waterrijk en drassig gebied. Hoewel de das heel goed kan zwemmen, houdt hij toch het liefst droge voeten en als je je woning redelijk diep onder de grond hebt, is dat ook bittere noodzaak. Een das graaft zijn burcht in principe toch het liefst enkele meters boven het grondwaterpeil.

De das is mijn passie en u kunt zich dan ook voorstellen dat ik zeer enthousiast word door de ontdekking van een dassenburcht in de onmiddellijke nabijheid van mijn woonplek aan de rand van Roderwolde. Een paar jaar geleden was ik al zeer verbaasd toen ik nabij het Groot Waal een prent vond, die onmiskenbaar van een das afkomstig was. Er was al een dassenburcht bekend aan de oostkant van het Peizerdiep, maar die leek de laatste tijd niet meer bewoond.

Enige maanden geleden hadden we ook al een euforische ervaring toen we voor de

Foto's Wil Schröder

jaarlijkse dassentelling een avond postten bij een dassenburcht tussen Lieveren en Donderen. Aan de sporen rond de burcht hadden we afgeleid, dat er zeer waarschijnlijk ook jonge dassen zaten, maar door de "telling" moesten we achterhalen hoeveel dat er waren. Zo'n telling houdt in, dat je met een paar mensen vanaf ca. 19.00 u. een plek zoekt bij een (bewoonde) burcht. Je zorgt voor kleding met schutkleur, uiteraard de wind van voren en een beetje verscholen op zo'n 25m afstand van de burcht. Dan zit je daar muisstil (een das ziet slecht, maar hoort uitstekend en ruikt nog veel beter) een paar uur, in de hoop de dassen naar buiten te zien komen.

Het was die avond lang lawaaiig bij een nabij gelegen boerderij, maar rond negen uur zagen we een volwassen das rondscharrelen.

Na een kwartier verscheen er een tweede en nog een tijdje later kwam het eerste jong naar boven.

Het duurde niet lang of er huppelden 3 jongen rond. Langzaam maar zeker kwamen ze in onze richting. Even later liepen ze bijna over onze voeten! Een volwassen das had ons al lang als onraad beschouwd, maar deze onervaren jongen waren nieuwsgierig wat deze "standbeelden" in hun speelterrein deden. Soms renden ze weg maar telkens kwamen ze terug om poolshoogte te nemen. Hoewel het al vrij donker was, kon ik met mijn telefoon heel wat redelijke foto's nemen! Nooit hadden we bij de tellingen deze prachtige diertjes van zo dichtbij gezien.

Terug naar de Onlanden. Er wonen dus sinds enige tijd ook dassen in Roderwolde! Een vogeltelster had er een tijd geleden al één zien lopen nabij De Kleibosch, maar begin juli had veehouder Peter Oosterhof een prachtige ervaring, toen hij op een avond

Nieuwbouw in de zwaluwtil

In het voorjaar van 2017 zijn de zwaluwen weer veilig teruggekeerd vanuit het zuiden. Ook de zwaluwtil-bewoners van 2016 hebben weer hun oude plekje opgezocht bij de vijver aan de Hogeweg. Maar de groep was uitgebreid. Wellicht met jongen van 2016. De til is uitgerust met kunstnesten, en met ruwe stukjes die als houvast kunnen dienen voor de zwaluwen om zelf nesten te bouwen. Bleven er in 2016 nog een aantal kunstnesten onbewoond, dit jaar waren er meer zwaluw-paartjes dan nesten beschikbaar: er zijn twee zelfgebouwde nesten bijgekomen. In totaal nu dus elf zwaluwnesten, allemaal in gebruik. Het was een hele drukte deze zomer. Hoeveel broedsels uiteindelijk succesvol zijn

een das met maar liefst 3 jongen zag lopen op zijn land. De aanwezigheid van jongen bewijst dat er een burcht in de buurt moet zijn en het niet om een solitaire das gaat die op strooptocht is, op grote afstand van zijn hol. Die burcht heb ik ondertussen gevonden. Gelukkig ligt die veilig op privéterrein op een vrijwel onbereikbare plek, maar dat er zo dicht bij Roderwolde dassen leven, is fantastisch.

Wil Schröder

* U bent voor slechts € 10,- p.j. al "Onlander", oftewel donateur van de Stichting Natuurbelang De Onlanden en ontvangt dan regelmatig Nieuwsbulletins en Onlander Berichten met nieuws en foto's over het gebied. Een mailtje naar wvanboekel@home.nl is voldoende.

geweest, en of er zelfs meer legsels zijn grootgebracht per paartje, blijft voor mij een vraag. Het is me niet gelukt de zwermen met vliegende zwaluwen te tellen, laat staan in die grote groepen het onderscheid te maken tussen de jongen en volwassen vogels. Misschien volgend jaar toch eens een huiszwaluwspecialist vragen om een kijkje te komen nemen. Inmiddels hebben de zwaluwen de til weer verlaten, om te gaan overwinteren in het warme zuiden. Toch weer spannend of ze volgend jaar hun nesten weer weten te vinden, en of er in 2018 nog meer extra nesten gebouwd gaan worden.

Janneke Krooneman

Foto Marten de Blecourt

Waarnemingen

Reuzenbovisten

Op vakantie in Drenthe, kwam ik deze prachtige reuzenbovisten tegen. De grootste doorsnede was wel 30 cm! En dan een heel stel in een soort heksenkring bij elkaar. Prachtig gezicht.

Yolanda van der Veen

Foto's Yolanda van der Veen

Wilgenhoutvlinder

Tijdens het knotten van de wilgen met de wilgen-snoeigroep, kwam Dorus deze rups tegen van de wilgenhoutvlinder. Een nachtvlinder die behoort tot de groep van de houtboorders. De vliegtijd van de vlinder is april tot augustus.....

Foto van Wikipedia

Foto Dorus Harmsen

Nieuwe leden

Gedurende de afgelopen maanden hebben zich maar liefst vier nieuwe leden gemeld. Renzo en Ilsa Bolt, Mark Fransen en Verine Fuld, allen uit Peize.

Welkom!

We wensen jullie een heel gezellige tijd bij onze vereniging, en heel veel plezier gewenst bij alle activiteiten.

Activiteitenkalender najaar 2017 en voorjaar 2018

Datum	Activiteit	Voor wie?	Tijd
12 oktober	Symposium 5 jarig bestaan Onlanden	Algemeen (wordt georganiseerd door natuurindefonlanden) Opgave verplicht: wvanboekel@home.nl	Zaal Boonstra 19.30 uur
28 oktober	Nacht van de nacht	Leden IVN en andere geïnteresseerden	Tijd volgt via ditispeize.nl, via regionale kranten, via IVN mail (geef uw mailadres door op ivn.peize@gmail.com), via onze IVN website en via Facebook. Niet te missen
Eind oktober	Paddenstoelen, geuren en kleuren in het bos. Herfstbeleving op en top!	jeugd	
4 november	Natuurwerkdag	Gezinnen (13.00 – 16.30 uur)	
Najaar 2017	Waarschijnlijk een lezing, onderwerp volgt	Leden IVN en donateurs	
7 januari 2018	Nieuwjaarswandeling	Leden IVN	
Half januari	Dieren prepareren/opzetten (onder voorbehoud)	jeugd	
Half februari	Vetbollen maken	jeugd	
April	Belevingspad Norg	jeugd	
Mei	Kriebelbeestjes, schatkistjes maken	Allerkleinste jeugd (groep 1, 2, 3)	
Juni	Slootjesexcursie	jeugd	
2018	IVN bestaat 55 jaar! Leuke activiteit, wie wil meedenken? Geef je op via ivn.peize@gmail.com	Leden IVN en donateurs	

**IVN - afdeling
Peize**

info

Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid

